

ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

KÜLÖNSZÁM 2014. január

Az ICOMOS Híradó első különszáma elé:

Az utóbbi években egyre sokrétűbbé vált az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tevékenysége, az eseményeinkről tudósító Híradónkban megjelenő írások, tanulmányok is egyre kiterjedtebb körökben találnak érdeklődőket. Évente hat alkalommal megjelenő újságunk 2013-ban már 136 oldalon tájékoztatta tagjainkat eseményeinkről. A kedvező visszajelzések alapján is érezzük, hogy ez a fórum a magyar kulturális örökségvédelem egyik meghatározó szellemi forrásává vált. Nevével ellentétben nem csak híradó, hanem fórum, ahol egyre több szakcikk foglalkozik a hazai és a nemzetközi műemlékvédelem és régészet eseményeivel, az értékmentéshez kapcsolódó szakmai kérdések értelmezésével.

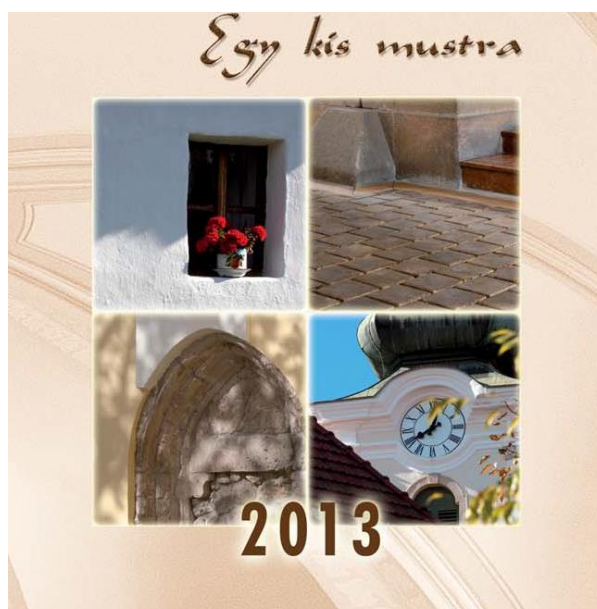
Nem vállalkozhatunk arra, hogy egy megbontott szervezeti struktúrában minden fontos magyarországi történést bemutassuk az ICOMOS Híradóban, erre nincs is lehetőségünk. Közös érdekünk azonban, hogy keressünk megoldást a legkedvezőbb példák megismertetésére. Vannak intézmények, személyek, szervezetek, akiknek színvonalas munkája olyan szemléletet, szaktudást képvisel, ami eredményein is megmutatkozik. Ezeknek szeretnénk lehetőséget kínálni. Közülük minél többet közkinccsé szeretnénk tenni. Ezért vetődött fel az ICOMOS Híradó különszámának a gondolata.

Első alkalommal a Pest megyei Kormányiroda élt a lehetőséggel. Már a 2013-as Műemléki Világnapon is láhattuk, hogy az intézmény örökségvédelmi irodájának eredményei és az ott folyó szakmai munka szemléletének megismerése sokaknak nyújthat segítséget a náluk felmerülő kérdések megoldásában. Az ICOMOS Híradó első tematikus mellékletében a 2013-as legkiválóbb pestmegyei helyreállításokat adjuk közre.

A folytatáshoz várjuk azoknak a jelentkezését, akik alkalmas partnerek lehetnek, akiknek munkája például és ezáltal segítségül szolgálhat egységes örökségvédelmi gondolkodásunk kialakulásához.

Nagy Gergely
az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság
elnöke

MŰEMLÉKI HELYREÁLLÍTÁSOK PEST MEGYÉBEN

2013. december 12-én, a Pesti Vármegyeházán került sor az ***Egy kis mustra 2013 - Műemléki helyreállítások Pest megyében*** című kiadvány bemutatójára. Az eseményen megjelenteket Tarnai Richárd, Pest megyei kormány megbízott köszöntötte. A kötet megjelenéséhez Nagy Gábor, a Pest Megyei Kormányhivatal Örökségvédelmi Hivatalának főosztályvezetője, a kiadvány tervezője és szerkesztője fűzött gondolatokat - elhangzott beszédét, és a kiadvány anyagát örömmel adjuk közre az ICOMOS első, 2014. január havi különszámában:

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, kedves Kollégák, Barátaim!

Két szót szeretnék csak előhozni, amivel mostani kiadványunk köszöntője kezdődik. *„Immár harmadszor”*. Kezdeném a második szóval: *„harmadszor”*.

Három szerény kiadványt mutatok, amiket talán a datálásuk hitelesít. Az első, a 2011-es év, a MOL támogatásának köszönhető. Történt ugyanis - említettem én ezt már – hogy ez a nagy cég följánlott az akkori rendszer szerinti minden egyes, kilenc, régiónak 500 ezer forintot, olyan problémák megoldására, olyan műemlékileg fontos tevékenységek megvalósítására, melyekre eddig nem volt lehetőség. Na, ilyen helyzet volt töménytelen, én arra gondoltam, ez az összeg kevés ahhoz, hogy valami jelentősebb önálló helyreállítás megvalósulhasson, de talán elégséges, hogy egy hagyományt, az év végi Mustrát, az azévi műemléki helyreállításokat saját kereteinken belül bemutathassuk. Mikor ezt az akkori KÖH elnöki értekezletén elmondtam, az volt a válasz, hogy én ne egyénieskedjek, sokkal jobb lenne, ha ezek az összegek összegeződve, egy nagyobb koncepció mentén realizálódna. Ekkor én egy lépést tettem hátra, de néhány hét múlva csak rákérdeztem, mi a helyzet a nagy együttes koncepcióval. És akkor azt a válasz kaptam, hogy szörnyű, a MOL nem érti meg ezt a nagyobb ívű koncepciót, és ragaszkodik az egyenkénti támogatáshoz. És akkor én ott álltam egyedül ezzel a „szörnyűséggel”, gondoltam, akkor legyen, egyedül, ahogy gondoltam. És lett az első kis mustra. A fogadtatás igen jó volt, sokan örültek neki, bár az akkori hivatalosok nem annyira. Nem

találták benne magukat. Mi persze örültünk saját, aranyos, kis gyermekünknek, és jeleztük a MOL-nak, ha már ilyen pozitív a közvélemény fogadtatása, jövőre is összehoznánk a támogatással egy kiadványt. Jó. Ez volt erre a MOL válasz. Jövő év márciusában csak rákérdeztem, mi a helyzet.. hát már megtörtént a döntés, nem lehet mit tenni, de nézzük csak, itt van a lista, Pest Megyei Kormányhivatal? P, igen, Pest Megyei Kormányhivatal 500.000 Ft. És azt követően, az idén is, és örömmel mondom, jövőre is.

Szóval itt van ez a három kiadvány. A három mágikus szám, a teljesség szimbóluma, meg a magyar igazságé, Ludas Matyiról nem is szólva. De mi most momentán nem a hármát, hanem a harmadikat ünnepeljük. Mit is jelent a harmadik? Az első, az ugye jön. Aztán a második, ha a jó sors is úgy gondolja. Ottlik Géza mondja: „A dolgok másodsorra kezdődnek. Azzal, hogy megismétlődnek.” És a harmadik? Ha szabad Ottlik gondolatát folytatni, akkor a dolgok harmadszorra már folytatódnak.

És akkor az első szóról: „*Immár*”. Mennyi minden van e szó mögött! Íme, itt vagyunk, és már arra is telik, hogy a kötelezőkön túli dolgokkal is foglalkozzunk, amik legalább olyan fontosak, mint a napi feladványok. Ez évben nálunk került megrendezésre a Műemléki Világnap, az „Egy kis mustra 2012” anyagát a Creaton támogatásával itt a Vármegyeházán és az Érdi Galériában is be tudtuk mutatni, és Építészet és műemlékvédelem címmel, két alkalommal négy-négy neves építész előadását szerveztük meg nagy érdeklődés mellett.

Mikor ezt egy régi barátomnak elmondtam, nagyot legyintett: „Mit erőlködsz? Egy fecske nem csinál nyarat!” És ez a legyintés nagyon megcsapott, bevallom el is kábultam, fecske, fecske, a szó magával ragadott, és csak húzott, olyan szélviharszerűen, mint egy közepes amerikai sci-fi-ben, valami nagy épületbe kerültem, mindenhol rengeteg könyv, hagytam az obligát kérdést, hogy ment-e általuk elébb a világ, már egy óriási teremben voltam, ahol ketten hoztak elém egy hatalmas könyvet, aminek a borítóján ez állt: Fecskék. Lassan kinyitották, rengeteg fecske volt benne, meg szöveg, én erősen néztem, mint az *Egy csodálatos elme* című filmben, néhány betű megvilágosodott, próbáltam összeolvasni: *Pest-vidéki fecske*, csak nagyon villódzott, de alatta: *Ha jó helyre kerül, és megérzi a hely szellemét, sokra képes.* Csak néztem kábán eszelősen, majd egy idő után egyszerűen kilöktek ebből a zavaros helyzetből.

És aztán csak ültem, próbáltam megérteni azt a villódzó mondatot. Igen, lehet azt mondani, hogy jó helyre kerültünk. De a hely szelleme? Ja, genius loci! Géniusz! Hamvas Béla, az Öt géniusz. Nézzük csak. Innen a pesti Vármegyeházáról, persze teljesen önkényesen, azt mondhatom, Pest megyében az öt géniuszból három jelen van. A *Nyugat*, (mondjuk a Zsámbéki-medence) fő jellemzője az értékérzékenység, ahol a sors eszménye nem a győzelem, hanem a rend, magától értetődő kifejezőmódja a próza. Az *Észak*, (Váctól a Trianoni békedekrétum után ismét hajózhatatlanná vált Ipolyig) az uralkodó szín a kékeszöld, inkább sötét árnyalatban, a levegő melankolikusán párás. Fő jellemzője, hogy középponttalan. Ez is Pest megye, aminek a középpontja nem is a megyében van. És a harmadik a *Kelet*, (vagy az Alföld) ez a nagy paradoxon, ez a végletesen nyílt szárazföld, ami nyíltabb, mint az óceán, mert annak van partja, és ha földet kiáltanak, elérkezett a szabadulás. A kontinentális óceánról nem lehet a partra szállni. Ez a nyíltság a korlátok közötti szabadság.

Igen, ezek a géniuszok munkálnak itt Pest megyében, és mindezeket meg lehet érezni, és akkor már természetes, hogy lehet, és kell is tenni valami többet, amire képesek vagyunk.

Kedves Kollégák, Barátaim!

Jó, lehet, hogy a következő nyarat nem a Pest-vidéki fecske fogja elhozni. Eljön az magától. De azért mi szeretnénk egy kicsit besegíteni.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

KÖSZÖNTŐ

Kedves Olvasó!

Immár harmadszor jelenik meg az *Egy kis mustra* kiadvány, az adott esztendőben elkészült műemléki helyreállításokat bemutató összeállítás. Az első két évben Pest és Nógrád megye, a jelenlegi pedig Pest megye területéről ad válogatást a jelentősebb felújításokról.

Hagyomány és korszerűség. Elődeink értékeinek megóvása, életben tartása, de új szervezeti rendszerben, és megváltozott jogszabályi keretekben. A tradíció védelmét és a jelen elvárásainak megfelelő biztosítását csak a szilárd szakmai alapokon álló munka garantálhatja. Mindehhez a Pest Megyei Kormányhivatal biztosítja a megfelelő körülményeket, a bizalmat és a teljes szakmai szabadságot.

2013-ban befejeződött a hatékony, megbízható, szolgáltató és polgárbarát közigazgatás megteremtése érdekében három éve megkezdett történelmi léptékű átszervezés. A korábban a Pest Megyei Kormányhivatal szakigazgatási szerveként működő Kulturális Örökségvédelmi Iroda először a Kormányhivatal Törzshivatalába integrálódott, majd megtörtént Pest és Nógrád megye különválása is. Január 1-jétől, a járási rendszer felállításától Pest megye épített és régészeti értékeinek védelme, felügyelete és hatósági feladatainak végzése az Érdi Járási Hivatalhoz kapcsolódóan valósul meg.

A Pesti Vármegeházán megrendezett Műemléki Világnap, az építészeti és műemlékvédelmi előadásaink mellett az elmúlt évi mustra anyagát több kiállításon is bemutattuk. Mindezek híven demonstrálják a Pest megyében folyó örökségvédelmi szakmai munkát.

A kiadványunkban szereplő helyreállítások, legyen az Árpád kori templom, kúria, tájház, ikonosztáz vagy szószék megújulása, mindmind önálló történetek. Jelen füzetben mindezt csak egy leírással és néhány fotóval tudjuk bemutatni, de reméljük, érzékelhető belőle az együttes munka öröme – az, hogy a nehéz gazdasági helyzetben is vannak értékes és időtálló eredményeink.

Szeretnénk hinni, hogy nemzeti kulturális örökségünkért végzett közös munkánk bemutatása sokak számára fog örömet és büszkeséget jelenteni. Mustránkat ezzel a reménnyel ajánlom az érdeklődők figyelmébe.

Dr. Tarnai Richárd
kormány megbízott
Pest Megyei Kormányhivatal

GÖDÖLLŐ, GRASSALKOVICH KASTÉLY, BEJÁRAT

A kastély főbejáratához bevezető díszkorlát még a XVIII. században épülhetett a maitól eltérő formában, amire régi metszetek és a beépítés sajátosságai is utalnak. A jelenlegi kialakítás is már több mint száz éves a korabeli fotók alapján. A 90-es évek közepén a korlátot szétszedés nélkül újítták fel. Mostanra viszont az állapota kritikussá vált, amit számos szerkezeti károsodás, az elemek szétszúszása és a régi faragott kövek jelentős mállása is jelzett.

Az NKA támogatásból megvalósuló újabb helyreállítás során lehetővé vált az őrfülkék kivételével a teljes korlát szétbontása. A kisebb elemek műhelybe szállítását követően a tisztítás és formai kiegészítés mellett a felületi és formai kidolgozás barokkra jellemző gazdag, egyedi részletei váltak láthatóvá. A laborvizsgálatok sajnos nem adtak kellő információt a korabeli színezés tekintetében, ezért a színrekonstrukció elmaradt és a felületek a már korábban ismert sárgás kőszínt kapták vissza a kiegészítést követően. A hiányokat sóskúti kő örleményével kevert Terzith adalékkal és a talapatoknál faragott kőelemmel pótolták. Cserélni kellett az őrfülkék tetején lévő már újabb díszgömböket is archív fényképek alapján.

A korlát szétbontásakor az átépítés korára és mesterére utaló felirat került elő: Krivek István 1907. A felújított díszkorlát újra jól illeszkedik a barokk homlokzathoz.

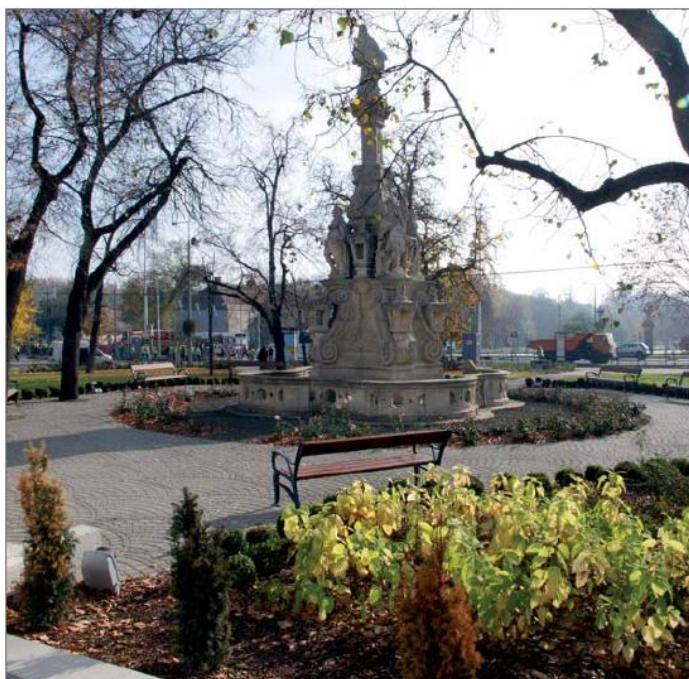
Építető: Gödöllői Királyi Kastély Kht., Máthé Gábor, Stark Jenő, Restaurátor: Varga Zoltán Zsolt, Szakértők: Tarbay Anna-Mária, Velladics Márta, Módy Péter, Műemlék felügyelő: Klaniczay Péter

GÖDÖLLŐ, MÁRIA-KERT

Gödöllő egykori főterén, a Szabadság téren áll a Mária oszlop, Martin Vogerl műve 1749-ből, a hainburgi Mária oszlop ikertestvére. A négykaréjos, áttört korlással körbevett szoborcsoport alul domborművekkel díszített és volutás támaszok övezik. Felettük lámpások és szobrok (Szent Teréz, Antal, Rókus, Flórián) veszik körbe a sudár oszlop tetején álló Mária, glóriával övezett alakját. A szoborcsoportot a 90-es évek elején javították és jelentősebb restaurálása 2006-ban történt meg. Ekkor Mária korábban már újrafaragott fejét ismét kicserélték. A szobor újabb kori háttérét képező lapos tetejű étermet a közelmúltban lebontották, s helyére magas tetős iroda- és kereskedőház épült, ami indokoltá tette a korábbi közpark át gondolását. A szoborcsoport háttérét most már az új épület bejárati tengelye képezi. A karéjos korlátot kavicsolt sétány és rózsakert választja el a legyezőformában lerakott burkolatú sétánytól, ami körgyűrűként fogja körül a szobrot. A nyár óta Mária-kertnek nevezett területről indulnak a térkövel burkolt, átlós sétautak és innen közelíthető meg szélesebb lépcsős sétányon az új központ is. A facsoportok és bokrok telepítése mellett összefüggő füves zöldsávok biztosítják a szoborcsoportra való rálátást. A Mária oszlop esti érvényesülését díszvilágítás emeli ki. A többféle fényvető indoka, hogy a gazdag formavilágú kompozíciónak nemcsak az oldalain lévő domborműveit és a magasba emelkedő Mária szobrát, hanem az átlós tengelyek szobrait is meg kellett világítani.

Építető: Gödöllő Város Önkormányzata, Kerttervező: Lyra Florea Kft., Hóka Beatrix, Kivitelezők: Attraktív-kert Kft., Ivicsics János, Szabó Gábor, G-lux Kft., Kosaras Ferenc, Szakértő: Szikra Éva, Műemlék felügyelő: Klaniczay Péter

SZENTENDRE, FERENCZY MÚZEUM

Az évtizedekig elhanyagolt egykori Pajor kúria épületének bővítésével kapott új helyszínt a Fő téri korábbi épületből kikerült Ferenczy Múzeum. Az egykori épület a XX. század elején iskola, majd földhivatal és munkásórség is volt, egyike a város legnagyobb világi műemlékeinek. A kutatások során a ház összetett történetén kívül falfestésekre is fény derült. Az uniós forrásból készülő helyreállításra és funkcionális bővítésre rövid határidő állt rendelkezésre, s a múzeumi kritériumok mellett az anyagi fedezet hiánya sem tette lehetővé a díszítőfestések bemutatását. Egyes szerkezeti károk és a betömött pinceágak csak az építkezés alatt voltak feltárhatóak, ami a tervek módosítását igényelte. Az épület újabb kerti oldalszárnya és terasza részben újjáépült, s ide kerültek a múzeum újabb funkciói és a kétszintes előcsarnok, ami az udvarból üvegfallal lehatárolással képez átmenetet a belső tér és a kibontott árkádokkal gazdagított udvar között. A római castrum felőli domboldalba épült az oldalszárnyakat összekötő újabb tetőteraszos kiállítóteret. A kapualjak közötti szárny boltozott kiállítóterének padlószintjét is süllyesztették. A tetőtér irodai és gépészeti hasznosítása mellett a helyreállított emeleti térsor a régi állapotot tükrözi. A homlokzatok igényes helyreállításával az épület visszakapta régi fényét, s ezáltal a bevezető főtutca meghatározó elemévé vált.

Építető: Ferenczy Múzeum, Tervező: Szuromi Imre, Kocsis Barnabás, Kocsis Gáspár, Kivitelező: Épkar Zrt., Restaurátor: Ludányi Gábor, Kutató: László Judit, László Csaba, Rozmann Viktor, Csomortány Levente, Gömörny Judit, B. Juhász Györgyi, Lángi József, Czweiber Ferenc, Springer Ferenc, Szakértők: Tarbay Anna-Mária, Velladics Márta, Műemlék felügyelő: Klaniczay Péter

SZENTENDRE, POZSAREVACSKA TEMPLOM IKONOSZTÁZ, TRÓNUSOK

A mai templomot a korábbi fatemplom mellé építették 1759-ben, de tornyot csak 1794-ben kaptak. Az 1742-ből való alacsony ikonosztáza ritkaság a szentendrei emléanyagban, mesterei a bánáti Georgije és Nedeljko ikonfestők voltak, akik a szerb festészet új irányzatát honosították meg a budai egyházmegyében. A XIX. századi árvizek után többször újjították meg a templomot és a berendezést, de az ikonosztáz alsó része mára jórészt tönkrement, ezért a beavatkozást nem lehetett halogatni. A 2011-ben megkezdett munka a korábban már restaurált királykapu, és az első szinten lévő trónusikonok kivételével az összes ikonra is kiterjedt. A hordozóváz szerkezeti megerősítése és a formai pótlások mellett a teljes felület letisztítása után több szakmai zsűrin döntött az előkerült színezés visszaállításának kérdése, ami különösen a több rétegben átfestett oldalkapuk esetében jelentett nehéz szakmai feladatot. Az egyes rétegek konzerválásához sokszor tojásfehérjét és marhamájat is kellett használni. Az ikonosztáz két éven át tartó restaurálása során a korábban elpusztult alsó mezők rekonstrukciója mellett a három szinten elhelyezkedő ikonok és díszes keretezésük visszanyerték eredeti pompájukat. Idén a Püspöki és Istenszülő trónusokra került sor, amelyeknél a lépcsők részbeni cseréje és a szerkezeti pótlások mellett a felületek teljes letisztítása tette lehetővé az eredeti színvilág helyreállítását. A Püspöki trónuson lévő Szent Szerb Arsenije ikon felületét is restaurálták.

Építető: Szentendrei Szerb Egyházközség, Gálity Vojisláv, Restaurátor: Vajdasági Műemlékvédelmi Hivatal, Rastko Čurčić, Szakértők: Vukovics Koszta, Tarbay Anna-Mária, Velladics Márta, Műemlék felügyelő: Klaniczay Péter

SZENTENDRE, KÁLVÁRIA

A Bükkös patak melletti kis dombon – már az újabb Dunakanyar körúton túl – emelték a barokk kálváriát a XVIII. század folyamán. Ovális alaprajzú kerítésfal veszi körbe, melynek párkányából 14 íves lezárású, befelé néző stációfülke emelkedik ki. Az északi oldalon nyíló bejáratot tört íves párkány hangsúlyozza, benne kosáríves kökeretű, gazdag barokk ajtórácscsal. Vele átellenben hasonló lezárású fülke képez hangsúlyt a sima kerítésfalon. A közrezárt tér közepén áll a nyolcszög három oldalával záruló, boltozott kálváriakápolna, melynek bejárata a két oldalról félkörívben induló lépcső pihenője alatti három nyílással áttört előtérből nyílik. A fekvő ovális motívumokkal áttört lépcsőkorlát közepét timpanon és két kőobeliszk teszi expresszív hatású együttesé. A kőburkolatos teraszon álló három kökereszt, a bádog korpuszokkal későbbi munka. A kálváriát már a 90-es évek elején is javították, de szakszerű vízvezetés és szigetelés hiányában a komolyabb felújítás elkerülhetetlen volt. Még tavaly elkészült a boltozatot összefogó új acél megerősítés, a terasz új vízszigetelése és keménymészkö burkolata, míg idén az építmény teljes külső újravakolása ásványi kötésű javítóvakolattal. Külön gondot kellett fordítani a korlát ovális, áttört motívumai és a törpepillérek helyes kialakítására. Az alsó tömör felület egyenetlen, hullámzó vakolása követi az íves fal görbületeit. Az egységes fehér szín kiemeli a nemesen egyszerű formákat. A kápolnatér belső felújítása és a kerítésfal rendbetétele még a későbbiek feladata lesz.

Építetők: Szentendrei Keresztelő Szent János Plébánia, Blanckenstein György, Marót Balázs, Tervező: Szuromi Imre Kivitelező: Gencsy Építő és Szolgáltató Bt., Rácz László, Műemlék felügyelő: Klaniczay Péter

PÁTY, REFORMÁTUS TEMPLOM

A pátyi református templom 1783-ban épült, tornyán a rézsisak 1802-ből való. Impozáns belső terét javított, de még eredeti ablakok világították. A 90-es évek elején kezdődött külső felújítás következő elemére, az ablakok korszerűsítésére idén került sor. A barokk profilokkal és filigrán osztással rendelkező ablakok cseréje szükséges volt, ami a korábbi profilok és eredeti vasalatok megtartásával, a meglévővel azonos, egyrétegű új ablakok formájában valósult meg. Az új vastagabb üvegezés fényvédő réteget kapott. A hiányzó vasalatokat fémműves kovácsolta újra. A torony alatti főbejárat kapujának felújítására több szakvélemény készült, de megtartására nem volt lehetőség. Az eredeti formák pontos másolásával új kapuszárnyak készültek, és a régi vasalatokat felújítva áthelyezték.

Az 1895-ben felszentelt és 1948-ban Angster Gyula által átépített Szalay-fele orgona felújítása már 2003-ban indult a rückpositív beépítésével, de a nyers fafelület csak most kapott kezelést, igazodva a ház színvilágához. A házat a tervezett orgonabővítés miatt kissé megemelték és a korábbi sérüléseket is pótolni kellett. A tisztítást és a tömítést követően a korábbi festésnyomok alapján kapott új színezést. Az orgonaházra visszakerültek a lehullott díszítések és a kutatás alapján feltárt részletek. Az egyházközség inkább az egységes megjelenésű festést kívánta, amit a tagozott részek aranyozása emel ki. A hangszer bővítése folyamatban van, jelenleg az új szeláda és a homlokzati sípok készültek el.

Építető: Pátyi Református Egyházközség, Vizi István, Soós Gábor, Építész: László Zoltán, Restaurátor: Schwarc Rezső, Asztalos: Fekete Miklós, Díszműkovács: Kovács László, Orgonaépítő: Albert Miklós, Szakértők: Bottyán Anikó, Hajdók Judit, Műemlék felügyelő: Klaniczay Péter

KEMENCE, RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM

A Börzsöny északnyugati nyúlványainál az alig ezer lelket számláló Kemence falu első okleveles említése a XII. századból való. A zólyomi uradalom, majd az esztergomi érsekség birtoka. A török időkben már alig lakják, de a XVII. század közepétől fejlődésnek indul, s Hont vármegye székhelye lesz. Ebben az időszakban – a középkori templomától távolabb – 1769-ben épül fel a falu barokk temploma, mely méreteiben is jelentősebb a környező települések templomainál. A homlokzati tornyos, négy boltszakaszos, egyhajós templom főhomlokzatát 1810-1812 között klasszicista stílusban átalakították.

A gazdagon kifestett templom boltozatain már évek óta látszottak a beázás nyomai, mivel műpala fedése több helyen összetöredezett. A nemrégiben elkészült homlokzat felújítás és a tornyosíjak felújítását követően, az idén végre sor kerülhetett a tető följújtására. A templom fedélszéke már nem volt barokk-kori, a kétállású, kötőgerendás fedélszék viszonylag karcsú elemekből készült, de a szarufák sűrűsége lehetővé tette a tervezett cserépfedés hordozását. A tetőszerkezet felújítása során, a szükségessé vált megerősítések mellett, a szerkezet jellegét sikerült megőrizni, és egy jóval tartósabb, cserépfedést kapott az épület.

A kemencei templom elkészült tetőzete hosszú távon biztosítja a műemlék fennmaradását, és biztosítja a körülményeket a – reményeink szerint mihamarabb megvalósuló – belső tér díszítőfestésének helyreállításához is.

*Építető: Kemencei Római Katolikus Egyházközség,
Tervező: Ligeti Design Kft., Ligeti Ferenc építész,
Pap Ferenc statikus, Kivitelező: Ligeti Design Kft.,
Műemlék felügyelő: Fehér Judit*

PERŐCSÉNY, TÁJHÁZ

Perőcsény a Börzsöny északnyugati oldalán, egy völgykatlanban fekvő kis település. Ez az alig négyszáz lelket számláló falu több ezer óra társadalmi munkával – melybe budapesti diákokat és egy szlovákiai magyar falu asszonyait is bevonták – egy üresen álló lakóházból gyönyörűen és hitelesen berendezett tájházat varázsolt. A XIX. századi, háromsztatú, sárba rakott kőfallal és pórfödémrel épült lakóházat, a vele egy tető alatt lévő kamrát és istállót 2004-ben műemlékké nyilvánították. A felújítás a rossz állapotú épületszerkezetek javításával kezdődött, majd visszaépítették a szabadkémény aljából nyíló külső kemencét, és a hiányzó nyílászárókat. Az ereszalját, a padkát újra tapasztották, szegélyét helyi kövekből rakták ki. Helyreállították a terméskő lépcsőket, a kutat, újjáépítették az udvar végét lezáró összedőlő gabonáskamrát, melynek oromfala az eredeti mintájára, vesszőfonatból készült. A tájegységre jellemző anyagokat és építési technológiát használtak mindvégig, a bontott cserépből készült kúpcserpeket is disznószőrös kikenéssel rögzítették. Megtartották a döngölt földpadlókat, a falakat kézzel tapasztották, meszelték. A teleknek a házzal átellenes gazdasági udvarán lehetőség nyílt egy régi hidasól, méhes és kukoricagőré felállítására is. A további terveikben szerepel egy kocsiszín, valamint a domboldalban, a kulturális programokhoz kis nézőtér kialakítása. A perőcsényi tájház az összefogás jelképe lehet, ugyanakkor a műemlék-helyreállítás szakmai szempontból is példaértékű.

Építető: Perőcsényért Alapítvány, Tervező: Kátai Éva, Felújítási munkákat irányította: Dr. Buglya Sándor, Műemlék felügyelők: Zsanda Zsolt és Fehér Judit

MÁRIANOSZTRA, PÁLOS TEMPLOM

A Börzsöny sűrű erdővel borított hegyvidékén, Nagy Lajos királyunk 1352-ben alapította a Pálosrend kolostorát és templomát. Maga a király is szívesen vonult el a világtól e távoli helyre elmélkedni, imádkozni. A gyorsan felvirágzó kolostor kiváltságait később Zsigmond és Mátyás király is megerősítette. A törökkori hanyatlást követően 1710-es évektől rendbe hozzák a templom eredeti gótikus szentélyét, elkezdik építeni a barokk hajót, s elé a kéttornyos homlokzatot. Az új kolostor alapkövét 1725-ben teszik le. Mind a templom, mind a kolostor gazdag belső díszítést és berendezéseket kap, mivel számos falfaragó és építész is volt a szerzetesek és a laikus testvérek között. 1786-ban a Pálosrendet fölосzlatják. A kolostor épületeiben börtönt alakítanak ki, a templom egyházmegyei kezelésbe kerül. A rendszerváltást követően 1989-ben a rend visszakapta templomát, mely azon kevés magyarországi templomaink egyike, amely – néhány kisebb változtatás ellenére – megőrizte a barokk tér belső egységét. Az idei évben, pályázati forrásból, lehetőség nyílt arra, hogy a rombuszpallával fedett szentély és hajó fölötti tetőzet javítása és újrafedése megtörténjen. Az egy-, illetve kétállószerkes, kötőgerendás fedélszék javítása az eredeti keresztmetszetek és kötőmódok megtartásával készült. A cserépfedés, az újonnan beépített tetőablakok és hófogók illeszkednek az épület korához. A Pálosrend templomának belső megújulása a festő-restaurátori kutatásokat követően, vélhetően, a jövő évben megkezdődik.

Építető: Magyar Pálos Rend, Tervező: Architronik Építésziroda Mák Zoltán építész, Fekete Tamás statikus, Kivitelező: Credit Kft. Nagymaros, Műemlék felügyelő: Fehér Judit

KISMAROS, RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM

Kismaros a XVIII. század folyamán, dél-németországi telepések által alapított falu. Temploma dombtetőre épült 1872-ben. Az egyhajós, klasszicista templom bejárata a homlokzati tornya alatt nyílik. Főhomlokzata erőteljes párkányokkal három részre tagolt, oldalhomlokzatait a két-két kosárirves ablak nyíláskeretezése és egyszerű falsávok tagolják. A toronysisak nyolcszögből alakult gúla, festését még az elmúlt évben megújították. Egyenes záródású szentélyfalánál, a hátsó homlokzathoz rögzítve helyezték el a temetőből megmentett legszebb, gót betűs régi sírköveket. A templom tetőszerkezetének felújítását az egyházközség már 2006-ban, a belső kifestést 2009-ben elvégeztette. A helyreállítás előtt a templom homlokzatát XX. századi kőporos vakolat fedte. A helyszíni kutatás során, a sekrestye fölötti tetővel takart részen megtaláltuk az eredeti homlokzatképzést. Eszerint a falsávok simítottak voltak, a mezők durvább felületű vakolással készültek, a tagozatok színezése nem különült el. A felújítás során ezt az architektúrát kellett visszaidézni, mely az igényes kőműves munkának köszönhetően jól sikerült. Az utólagosan beépített jellegtelen sekrestyeajtót a meglévők mintájára újra készítették, a homlokzati köelemeket restaurátor állította helyre, majd konzerválta. A kismarosi római katolikus templom példája jól mutatja, hogy egy viszonylag kis egyházközség, a pályázati lehetőségek kihasználásával, logikus ütemezéssel, az egész templomépület műemléki helyreállítását el tudja végezni.

*Építető: Kismarosi Római Katolikus Egyházközség,
Tervező: Kima Stúdió Kft. Németh Tamás és Lászlófi Károly építészek, Kivitelező: Várta-Danubia Kft,
Kőrestaurátor: Schütz Zoltán, Műemlék felügyelő:
Fehér Judit*

CSÖVÁR, JÓKAI U. 8. LAKÓHÁZ

A Cserhát lábainál fekvő falu népi építészeti hagyományait már alig néhány ház őrzi. A Jókai utcai nyeregtetős, oldaltornácos épület 1982-ben került országos védelem alá. Műemléképületek esetén közismert több építési periódus a népi építészetben is tetten érhető. E kis lakóház korábbi formáját találta meg egy régi fényképen a tulajdonos, melyen fehérre meszelt épület látszott, faragott, díszes oromráccsal. A ház építéstörténetét a Szentendrei Szabadtéri Múzeum főépítésze írta le, aki értő szemével megtalálta a főhomlokzaton annak a gerendapárnak a csonkját, mely egykor az oromrácsot tartotta. Szakvéleménye szerint a kalotaszegi ácsok századforduló körüli kirajzásának köszönhetően a palócvideken is elterjedtek a deszkaoromzatok faragott oromcsúcs díszei, illetve az ennél fejlettebb változat, mikor a homlokzat elé – miként a csövári háznál is – egy teljes szaruállást engedtek, s erre került a gazdagon díszített oromrács. A csövári ház oromrácsa az idők folyamán megereszkedhetett, viszonylag hamar elbontották, s mivel a főhomlokzat díszítési igénye megmaradt, 1923-ban sárvakolatból készült növényi és geometrikus formákkal gazdagították. A fűrészelt díszes oromrács visszaállításával – melynek terve az archív fotó pontos, számítógépes síkba forgatásával készült – a homlokzat ismét egyszínű fehér meszelést kapott, a vakolatkezelezések és a párkány megtartásával. A népi építészeti értékek iránt elkötelezett tulajdonos a helyszínen, ismertető táblán mutatja be az épület építéstörténetét, korábbi formáit.

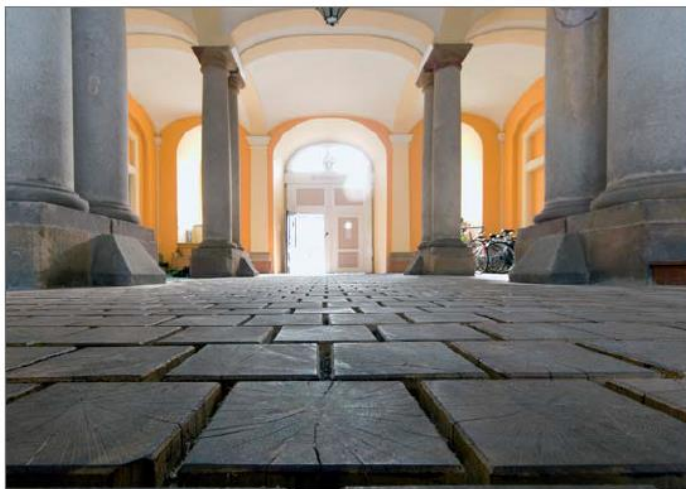
Építető: Pándi András, Szakértő: Buzás Miklós, Tervező: Havranek András építész, Kivitelező: Kmetty Mihály, Műemlék felügyelő: Fehér Judit

VÁC, PÜSPÖKI PALOTA

Szent István királyunk által alapított tíz püspökség egyike a váci. Székhelye kezdetben a váci vár területén, később a mai Március 15. tér 6. számú épületében volt. A püspöki palota jelenlegi épületét a Székesegyház előtti tér Duna felőli oldalán Althann M. Károly püspök kezdte építtetni az 1730-as években, majd Migazzi püspök idején, Meissl József bécsi építész tervei szerint épült meg 1768 – 75 között. A klasszicizáló, későbarokk palota U alaprajzú, középrizalitos épület, melynek tengelyében található a tágas kapualj. A kapun belépve egy kilencosztatú térbe jutunk. Posztamenseken álló, négy oszloppárra támaszkodó hevederívek közé szerkesztett csehsüveg boltozattal fedték a teret. A főbejárat, és vele szemben a kert felé nyíló kapu között fakocka burkolatot találunk, a két oldalsó tengelyben pedig mintás mozaiklapok borítják a padozatot. A fakockák mára anyagukban elhasználódtak, és a II. világháború alatt még katonai járművekkel is terhelt burkolat egyenetlenül megsüllyedt. A püspökség vállalta, hogy a kapualjat az eredetivel azonos anyaggal, keményfából készült faburkolattal állítja helyre. Pontos felmérés készült a fakockák kiosztásáról, valamint a mezőket határoló szegélyelemekről. A helyreállítás során a XX. századi, utólagos cementsímitásos pótlásokat is kijavították, fával helyettesítették. A rekonstruált burkolatnak köszönhetően, eredeti anyagában és formájában élvezhetjük Vác e jelentős műemlékének elsőként feltáruló belső terét.

Építető: Váci Egyházmegye, Tervező: Archi-Collective Bt., Dr. Benséné Bánki Katalin, Felmérési terv: Berkes Ferenc, Kivitelező: Tóbiás és Társa Bt. Pilismarót, Műemlék felügyelő: Fehér Judit

TÁPIÓSZELE, BLASKOVICH MÚZEUM

A kúriát 1906-ban Viczián Kálmán építette neoklasszicista stílusban, a Blaskovich fivérek 1911-ben vásárolták meg. A főépületben kaptak helyet a lakószobák, az oldalsó épületszárnyban a kiszolgáló helyiségek és a cselédszobák. A terület egykor négy és fél holdas volt, középen a kúriával, melyet díszkert vett körül. Blaskovich János kertépítészetet is tanult, a kert kialakítása elsősorban az ő nevéhez fűződik. A Blaskovich fivérek a második világháború után az épület egy részét megnyitották a helybéli közönség számára, 1952-ben megalapították a Tápiószelei Múzeumot, családi gyűjteményük darabjait mutatva be, később a magyar államra örökítették az egész múzeumot. A közgyűjtemény az eredeti berendezéssel alapítói emlékére 1967-től a Blaskovich Múzeum elnevezést viseli. A kúria homlokzatát 1992-ben újjították fel. A kert helyreállítására 2008 és 2012 között került sor. Az elpusztult filagória helyett, annak megjelenését alapul véve a mai igényeknek megfelelő kerti építményt emeltek. A kerti útvonalak helyreállításra kerültek. A kertbe újraöntve visszakerült a 19. századi kisfiú szobor. A bejárat előtti díszparkot kitisztították, díszvilágítást, pihenőket alakítottak ki. 2012-2013-ban kerülhetett sor a Múzeumot támogató Baráti Kör kezdeményezésére a Blaskovich testvérek életnagyságú bronz zsánerszobrának elhelyezésére, melyhez a mintát a testvérekről készült portrék adták. A szobrot Blaskovich György 135., Blaskovich János 130. születési évfordulója alkalmából avatták fel.

Megrendelő: Blaskovich Múzeum Baráti Köre, Gócsáné Móra Csilla múzeumigazgató; Alkotó: Pogány Gábor Benő szobrászművész; Tervező: Csáky Gyula; Műemlék felügyelő: Szedmer Szilvia

HÉVÍZGYÖRK, RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM

A templomot 1472-ben említi oklevél, 1570-ben lett Szent Márton a titulusa. 1771-ben Grassalkovich Antal özvegye, Klobusiczky Teréz segítségével a templomot felújították. 1924-re az újra rossz állapotú épület lebontása is szóba került. A II. világháborúban a templom megsérült, 1985-ig nem gondozták, ekkor kezdődött meg a romtemplom felélesztése Pálos Frigyes művészettörténész-prépost, Holnapy Dénes építészhallgató, Tari Edit régész, Dr. Asztalos István történész, múzeumi igazgató, Balázsoviits Zsuzsanna restaurátor és a helybéliek összefogásával. A középkori templom helyreállítása 1988-ban készült el. A későromán templom egyhajós, téglából épített dongaboltozotú szentéllyel, enyhén csúcsíves diadalívvvel egy a mainál kisebb templom falaira épült. A román kori bejárat a déli oldalfalon helyezkedik el, mellette a szentély felé három ablaknyílás. A torony négyzet alakú, felfelé szűkülő, a nyugati oldalon barokk keretes bejárat. A sekrestye a templom északkeleti részén található, középkori, később barokk boltozatának csak indítása maradt meg. 2013-ban, Leader pályázat támogatásával felújították a templomot, tiszteletben tartva az éppen 25 évvel ezelőtti helyreállítás szemléletét. Kiszárították a felnedvesedett falakat, helyreállították a terméskő járdát, rendezték a kertet. Tekintettel a turisták növekvő érdeklődésére és a rendszeres egyházi rendezvényekre, a kertben vizesblokk épült. A helyreállított templomot új kerítéssel védik.

*Megbízó: Hévízgyörki Katolikus Egyházközség
Karácsondi Mihály plébános; Tervező: Hayde Tibor, Paál József (templom), Illés Mátyás (kert, vizesblokk); Kivitelező: IMI- 999 Kft.; Műszaki ellenőr: Endrész Gábor; Műemlék felügyelő: Szedmer Szilvia*

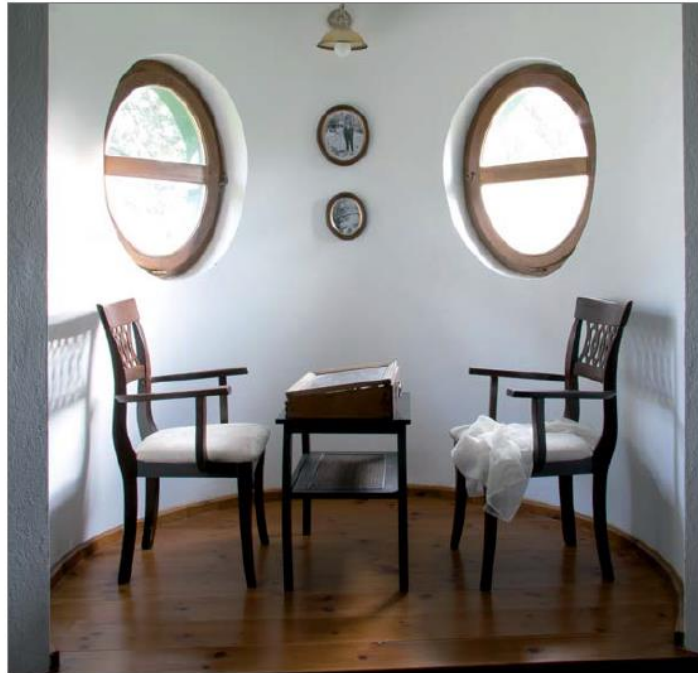

TÁPIÓSZŐLŐS, TÖRÖK KÚRIA

A Tápiószőlős határában álló „népi szecessziós” kúria 1920 körül épült, Török József saját tervei alapján. A kúria feltehetőleg a szőlőbirtok fő épülete volt. 1945 után az ingatlan a Ceglédi Állami Tangazdaság használatába, majd magántulajdonba került, az épület életveszélyessé vált. 2007-ben az új tulajdonos lehetőséget látva a turisztikai célú hasznosításában, első lépésként a villaépületet mentette meg, az eredeti funkció megtartásával. A kúria részben nyereg- illetve sátrtetős, nádfedésű vályogfalú épület, tömege egy nagyobb és egy kisebb épület összeépítésével alakult ki. Keleti oldalon egy fa szerkezetű, nádtetős fedett terasz és azzal összefüggően a homlokzaton végigfutó, a nagyobbik épület északi homlokzatához igazodóan mívés árkád egészíti ki. Az északi oldalon szép kialakítású fa erkély található. A felújítási tervek a mai komfort igényeinek megfelelően készültek el, megőrizve az épület eredeti stílusát. A berendezés egyaránt igazodik a tulajdonos igényeihez és az épület stílusjegyeihez. A falusi vendéglátáshoz kapcsolódóan a kúria mellett álló magtárból rendezvényházat alakítottak ki. Felépült egy ökumenikus kápolna is.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága 2013-ban „Példaadó Műemlékgondozásért” díjat adott át a Ganz ÁSZ Kft-t képviselő Őszi Józsefnek.

Építető: Ganz ÁSZ Kft. Őszi József; Műszaki ellenőr: Király Jenő; Tervező: Siklósi József építész; Faanyagvédelmi szakértő: Szabó Miklósné; Kivitelezők: Lujza és Tükör Bt., Dömök Gábor ács- és tetőfedőmester, Bachmer József kőműves vállalkozó, Hungary-Holz Kft. nyílászárók készítése, és Tápiószőlős iparosai; Műemlék felügyelő: Szedmer Szilvia

GALGAHÉVÍZ, RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM

A település központjában 1722-ben épült az első barokk kőtemplom, amit Eszterházy Miklós nagyobbíttatott meg. A templom elé torony került, melyet 1816-ban 16 méterrel megemeltek. A szentély Szent Miklóst ábrázoló főoltárképe 1793-ból származott, a Moser-féle orgona 1869-ben, a keresztelő kút és a gyóntatószék 1882-ben készült. 1948-ban a II. világháborús sérüléseket kijavították. 1957-ben a templombelső megújult, a régi oltárkép helyére az Utolsó vacsora képe került. 1972-ben teljes vakolatleveréssel a homlokzatot felújították, Dragonits Tamás tervei alapján a torony új sisakot kapott, a sekrestyét bővítették. A templom berendezésének nagy részét ekkorra már kicserélték. 2003-ban a falszerkezet nedvesedését megszüntették, 2008 és 2009 között a templom tetőzetét helyreállították, 2012-ben fűtését korszerűsítették. Az öt boltszakaszos templomhajó felett csehsüveg boltozat készült, a szentély elliptikus záródású. Az előreugró torony gotizáló támpilléreken nyugszik. A torony első szintjén a hajó homlokzatán Szent Miklós félalakos dombormű ábrázolása látható. 2013-ban a Leader pályázat keretén belül megkezdődött a templom külső helyreállítása. A sisak szerkezete már menthetetlen volt. Az 1972-ben épült gúla helyett a II. világháború előtt készült fotók alapján az eredeti barokk toronysisak szerkezetét tervezték meg. Az új sisak vörösréz lemez fedést kapott.

Megbízó: Galgahévízi Katolikus Egyházközség
Miklusiak Krzysztof (Kristóf) SDS plébános; Tervező: Patay Ágnes, Snabl András; Kivitelező: Galga Bau Termelőszolgáltató és Kereskedelmi Kft., Ócsai Sándor; Műszaki ellenőr: Együd Péter; Műemlék felügyelő: Szatmári Klára, Szedmer Szilvia

TÁPIÓSZECSŐ, SZENT MIKLÓS RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM

1697-ban már állt az a templom, amit a XVIII. század közepén az Eszterházyak átalakítottak és bővítettek. A Myray Szent Miklóst ábrázoló oltárképet Scwartz József festette 1806-ban. 1820-ban újrafedték a tetőzetet, majd 1877-ben az egész templomot felújították. 1966-ban került a homlokzatra Till Aran Szent Erzsébetet és Szent Ritát ábrázoló két szobra. 1970-ben a sekrestyét kibővítették, 1978-ban a tetőt palával fedték. 1990-be kifestették a falakat és restaurálták a belsőt. 2010-re a héjazat tönkrement, a fedélszerkezet károsodott. A templom egyhajós, azonos szélességű szentéllyel. A finoman tagozott főhomlokzattól a toronytest előrelép. A torony tömege három szintre osztott: a főhomlokzat architektúrája a fenti tagolást követi. A tető az épülettől független ácsszerkezet, melynek egy részét a XIX. században átalakították. 2011-ben kezdődött a tetőszerkezet helyreállítása és a héjazat cseréje. A statikai egyensúlyt a barokk szerkezet visszaépítésével tudták biztosítani. 2013-ban került sor a toronyszerkezet felújítására, a károsodott elemek cseréjére. Az eredetileg deszkafedésű torony horganylemez-fedést kapott, összhangban a már elkészült tetőfedés fémlemez anyagával. A felújított templomtornyot és az ünnepségre tervezett szabadtéri oltárt Dr. Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek áldotta és szentelte meg 2013. szeptember 15-én melyen jelen volt Dr. Beer Miklós megyéspüspök is. *Megbízó: Tápiószecsői Katolikus Egyházközség, Dóbiás Zalán plébániai kormányzó; Kivitelező: Osiris Transz Kft., Tervező: Szántó Tibor, Pataki László, Bújdosó Géza; Oltár: Nagy Gábor; Faanyagvédelmi szakértő: Szabó Miklósné; Műemlék felügyelő: Szedmer Szilvia*

SÜLYSÁP-TÁPIÓSÁP, GRASSALKOVICH VADÁSZLAK

A sülysápi vadászkastélyt Grassalkovich (I.) Antal építtette 1770 körül. A család kihalása után a Bog-nár család tulajdonába került. 1947-ben az épületet államosították. Jelenlegi tulajdonosa az ebm Hungary Kft., az épület ipari üzem irodájaként működik. A 18. századi vadászlak magját egy részben alapincézett téglá alakú nemesi kúria adja. Még ebben a században átalakították. Ekkor épült ki az utcai homlokzati középrizalit teljes magasságban sávozottan, a manzárdtetővel és az udvari homlokzat kőkeretes nyílásrendszere, a ma is látható vakolatarchitektúrával. A manzárdtetővel egyszerre épült fel a két karakteres elhúzott gyűjtőkémény. A 19. sz. során építették fel a kiugró lépcsőházat, nagyobb felújítás keretében kicserélték az ablakszerkezetek jó részét. A 20. században az épület két keskenyebb oldalát alakították át, roncsolva az eredeti megjelenést. 1996-ban az új tulajdonos a belsőt, 2012-ben a tetőszerkezetet állította helyre. Elkészült a manzárdtető rekonstrukciója és a két oldalsó szárny szerkezeti felújítása a teljes héjazatcserével együtt. 2013-ban került sor a homlokzat felújítására, melyet két ütemben kutatás előzött meg. Kibontásra kerültek az elfalazott vakablakok, kiegészítették a sérült vagy már elpusztult homlokzati díszeket, a kövelemeket restaurálták. A homlokzat helyreállításával egyszerre elkészült az épület körül a vízvezetési rendszer egy részének kialakítása is. A kövelemeket restaurálták.

Építtető: ebm Hungary kft., Tervező: Varga Lea építész, Iványi János statikus; Kivitelező: Budapesti Építő-Szerelő Kft., Restaurátor: Kovács György; Műemlék felügyelő: Szedmer Szilvia, Klaniczay Péter

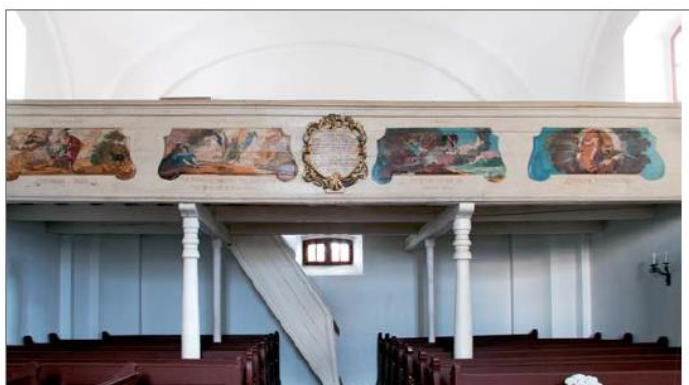
MAGLÓD, EVANGÉLIKUS TEMPLOM

A maglói evangélikus gyülekezet a 16. század közepén alakult. Templomukat 1775-ben kezdték építeni, szószéke 1777-ben, többi berendezése 1782-ben készült el. A kereszt alaprajzú templom torony nélkül épült, a község melletti magaslaton fekvő temetőben áll. A hajót szegmensíves ablakok világítják meg, homlokzatait az épületkontúr sarkainál átforduló falsávok, és csonka párkánytagozat keretezi, kapuja kelet felől nyílik a parókiával szemben.

A helyreállítást 1999-ben kezdték meg. Elkészült a fedélszerkezet rekonstrukciója, a templom belső felújítása, és a homlokzat helyreállítása, valamint az oltár restaurálása. A karzatmellvédeken későbarokk díszítő festést tártak fel, ezek is bemutatásra kerültek. 2012-re kivitelezési hiba miatt a fedélszerkezet, a tetőhéjazat és a párkányzat megsérült, ezek ismételt helyreállítása mellett a homlokzatot is újrafestették.

Szószékét a belső felújításának befejezéseként restaurálták, 2013-ban. A hangvető alsó síkján az emberarcú Nap felé közelítő sas, a mellvéden Péter és Pál apostolok képei mellett a Bibliai Magvetés jelenete látható, a szószékkosár alsó tagozatán a galambként megjelenő Szentlelket ábrázolták. Helyreállítása során a többi képműzöben és a lépcső mellvédjén feltárt virágcsokor füzérek újra láthatóak, ismét helyére került a hangvető felső oromzati díszje és a karzaton másodlagosan elhelyezett cartus is.

Megbízó: Maglói Evangélikus Egyházközség,
Építész: Masznyik Csaba, Restaurátor: Derdák Éva, Witzl Antal, Restaurátor szakreferens: Tarbay Anna-Mária, Műemlék felügyelő: Szedmer Szilvia

BIATORBÁGY, SZILY-KASTÉLY

A biai Szily kastély U alaprajzú mai formájában hat építési periódust foglal magába. Az északi szárny négy periódusban, 1689 és 1775 között valósult meg, negyedik periódusában (1769-1775) rövid U szárú kiskastéllá bővült a későbbi főispán Szily József és Hügyei Farkas Terézia esküvőjére. A frigy megkötésével kezdetét veszi az épület fénykora, amely az ötödik építési periódus korszaka. 1775 és 1828 között alakul ki tehát az épület mai, végleges tömege a keleti és nyugati szárnyak megépítésével. Az utolsó építési periódusban, az 1950-es évektől, amikor gazdaképző iskolát létesítenek benne, annak 2001-es megszüntetéséig folyamatosan alakították és ez nem vált javára. A nyugati épületszárnyba költöző iskola tantermeinek megfelelő bevilágíthatósága érdekében a nyugati homlokzati falnak az idők folyamán befalazott nyílásait kibontották. Az új nyílászárók szerkezeti és formai alapját a kutatás során az épületszárnyban megtalált eredeti ablakok képezték. A régi-új nyílásokba, valamint az újkori, rossz állapotú ablakok helyére beépített faszerkezetek épület-energetikai szempontokat is szem előtt tartó kialakítással készültek el. A történelmi épületen megjelenő – az eredetit követő – új ablakok kiváló esztétikai illeszkedése az alkalmazott vasalatoknak, mint jelentős részleteknek, is köszönhető.

*Építető: Biatorbágy Város Önkormányzata
Tervező: Leták és Tamás Építésziroda Kft.,
Kivitelező: Stifla Kft, Szakértő: Smohay András,
Műemlék felügyelő: Szatmári Klára*

ÉRD, RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM, KÜLSŐ

A templom elődje a 15. század második felében épülhetett. A török korban hadiszertárnak használt épület tűzvész áldozata lett. A török hódoltságot követően betelepültek közül a magyarok, a részben lerombolt 15. századi templom szentélyének alapfalait felhasználva, a ma álló templomot 1719-ben kezdték építeni és 1723-ban történt a megáldása. Belső terét boltozattal fedték, padozatát kőlappal burkolták. 1759-ben sekrestyét építettek hozzá. A korábbi fatorony helyett, 1774-76 között épült a jelenlegi torony. 1882-ben a sekrestyével szemben a Wimpfen család számára magánkápolna épült. A Vatikáni Zsinat követően a liturgia átalakulása miatt a barokk padokat eltávolították. Egy későbbi felújításkor a belső kőburkolatot is elbontották.

A teljes felújítás során megtörtént a templom szerkezeti megerősítése, a tetőszerkezet részleges cseréje, javítása, a külső vízvezetés. A templom külső homlokzatait helyreállították, a nyílászárókat kicserélték. A belső terek és burkolatok szakemberű kutatások után újulhattak meg. Az oratórium padlószintjét lejjebb vitték, a falak belső színezését és a díszítőfestést a feltáráskor fellelt maradványok alapján részben rekonstruálták, részben pedig restaurálták.

Építető: Érd-Óvárosi Római Katolikus Egyházközség, Műszaki ellenőr: Tésy Tamás, Tervezők: Krahlíng János és Zsembery Ákos építészek, Armuth Miklós, Hegyi Dezső és Sipos András statikusok, Restaurátor: Derdák Éva, Szakértő: Velladics Márta és Tarbay Anna-Mária, Műemlék felügyelő: Szatmári Klára

ÉRD, RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM, BELSŐ

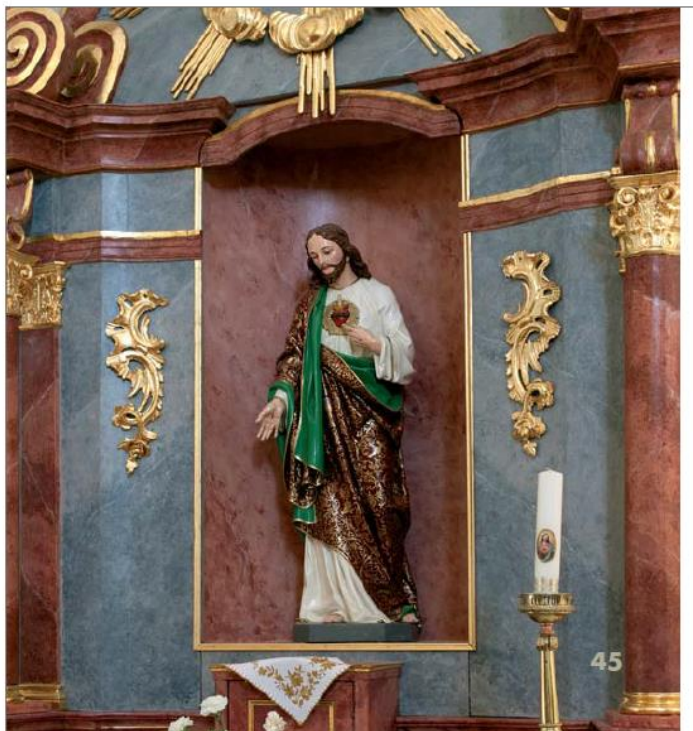
Az 1723-ban felszentelt barokk templom berendezési tárgyai nagy részének restaurálása ebben az évben fejeződött be. A leírások szerint eredetileg Szent Walburga tiszteletére szentelt, ma Jézus Szent Szíve mellékoltár a legkorábbi ezek között. Készítése 1770 körülre tehető, barokk stílusú. Korban a következő, a templom klasszicista főoltára, amely 1818-ra már elkészült és Szent Mihály arkangyal, a templom névadó szentjének szobra áll föllette. A Szűz Máriának szentelt mellékoltár 1953-ban készült a barokk mellékoltár mintájára. Az oltárok esetenként többszöri átfestésének eredményeképpen a restaurálás előtti állapotukban világos színű márványutánczat és bronzporos aranyutánczat volt a felületükön, szerkezetükben pedig erősen meggyengültek a jelentős nedvesedés miatt.

A megújulás során a konzerválásukat és statikai megerősítésüket követően, a feltárt felületek restaurálása mellett rekonstrukciós esztétikai helyreállításra is szükség volt. Az újkori mellékoltár pedig színvilágát illetően, a barokk és klasszicista oltárokon egyaránt megtalált színeket követte.

Az oratórium fa portáljának restaurálása során megtartották az eredeti fehér-arany felületeket.

A teljes felújítás a Székesfehérvári Római Katolikus Egyházmegye hathatós támogatásával valósulhatott meg.

Építető: Érd-Óvárosi Római Katolikus Egyházközség, Műszaki ellenőr: Smohay András, Restaurátor: Schrett László és Lukács Katalin, Szakértő: Velladics Márta és Bíró László, Műemlék felügyelő: Szatmári Klára

2013. JELENTŐSEBB MUNKÁI

Abony

Vasút u. 15. sz. Kostyán Andor-kúria fedélszerkezet helyreállítása

Acsa

Prónay-kastély tetőfelújítása

Bag

Rk. templom fedélszerkezet helyreállítása

Bernecebaráti

Rk. templom belső felújítása és a homlokzat részleges felújítása

Biatorbágy

Szily kastély nyugati szárnya tetőszerkezetének javítása, héjazatának cseréje
Szily kastély nyugati szárnyban tanterem és kiszolgáló helyiségek kialakítása
Torbágyi rk. templom mellékoltárának restaurálása, valamint a barokk ajtószárnyak restaurálása

Budajenő

Skót bencés rendház tornapálya és udvarrendezés
Szent Péter és Pál templom
Szent Benedek kápolna belső helyreállítás

Budakeszi

Rk. templom homlokzatjavítás

Csővár

Jókai utca 8. népi lakóház oromrácsának rekonstrukciója

Dabas

Ravaszház László u. 2. Biegner-Halász Olivér kúria, belső felújítása, könyvtár kialakítása

Érd

Érd-Ófalu rk. plébánia templomának teljes, külső-belső helyreállítása, restaurálása

Galgahévíz

Rk. templom toronysisak cseréje

Gomba

Bajcsy-Zs. u. 2. volt Scitovsky kúria parkjának helyreállítása

Gödöllő

Királyi Váró melletti B+R tárolóépület/P+R parkoló
Grassalkovich kastély főbejárati díszkorlát restaurálás
Mária oszlop díszburkolat és díszvilágítás

Hévízgyörk

Rk. templom homlokzat és belső helyreállítása, kertrendezése

Kemence

Rk. templom tetőzetének felújítása

Kiskunlacháza

Kossuth u. 40. sz. alatti ref. parókia ablakainak cseréje

Kismaros

Rk. templom homlokzatának felújítása

Kisoroszi

Rk. templom külső lábazat újravakolása

Kóka

Kossuth u. 63. plébánia homlokzat helyreállítása, fedélszerkezet helyreállítása, melléképület építése

Maglód

Ev. templom szószék restaurálása

Makád

Ref. templomtorony ablakainak felújítása, barokk padmellvéd restaurálása

Márianosztra

Pálos templom tetőzetének felújítása

Nagybörzsöny

Plébánia ház belső felújítása

Nagymaros

Mainzi utca 1. árvízvédelmi kerítés létesítése

Páty

Ref. templom ablakcsere és orgonaház restaurálása

Perőcsény

Ref. templom toronysisakjának felújítása

Tájház teljes felújítása

Pomáz

Ref. templom ablakcsere

Ráckeve

Kossuth u. 6. sz. alatti ref. parókia homlokzatának festése

Szent János plébánia templom körüli tér kertépítészeti rendezése és díszburkolat kialakítása

Súlysáp—Tápiósáp

Rk. templom támfalépítés

Dózsa György u. 150. volt Grassalkovich vadászlak homlokzat helyreállítása

Szada

Rk. templom tetőzetének felújítása

Szentendre

Ferenczy Múzeum bővítése

Fő tér 6. Szerb Múzeum belső átalakítás lépcsőház

Kálvária külső felújítása

Pozsarevacska templom ikonosztáz és trónusok restaurálása

Preobrazsenszka templomtorony felújítása

Tápiószecső

Rk. templom toronysisak felújítása

Tápiósele

Múzeum u.13. Blaskovich kúria szobor elhelyezése

Tápiószőlős

Török major rendezvényközpont kialakítása

Telki

Rk. templom szószék restaurálás

Tinnye

Rk. templom külső felújítás

Tóalmás

Wahrmann-Andrássy kastély bejárati tolóajtó restaurálása

Törökbálint

Mária kápolna homlokzati kőszerkezeteinek restaurálása

Üllő

Rk. templom homlokzatának felújítása

Vác

Március 15. tér 21. kapualj felújítása

Piarista rendház belső udvari barokk ablakainak felújítása

Püspöki palota kapualj burkolatának rekonstrukciója

Vácrátót

Botanikus kert területén vízimalom tetőzetének felújítása

Visegrád

Rév u. 4. étterem homlokzat felújítása

Zsámbok

Rk. templom tetőzetének és homlokzatának felújítása

BELÜGYMINISZTERIUM

A különszám megjelenését lehetővé tette a Belügyminisztérium Területrendezési,
Építésügyi és Örökségvédelmi Helyettes Államtitkársága.

**ICOMOS Híradó,
a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei**

Szerkesztőség: H-1014 Budapest, Táncsics Mihály utca 1.

Levél cím: H-1535 Budapest, Pf. 721.

Telefon/fax: +36/1/2254966, Telefon: +36/1/2254965

E-mail: secretariat@icomos.hu

Honlap: www.icomos.hu

Kiadja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága

Felelős kiadó: Dr. Nagy Gergely

Szerkesztő: Keller Annamária

HU ISSN 2062-4964 (Nyomtatott)

HU ISSN 2062-4972 (Online)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tagságával járó előnyök:

- informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi híreiről, eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb. az ICOMOS elektronikus körlevelek, az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén
- ingyenes belépésre jogosító tagsági kártya a világ legtöbb múzeumába, műemlékébe, romterületére
- az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság pártoló Jogi tagja a Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ, Budapest, Támogatója az EMMI